

Češke izvorne narodne pjesme

Osamdesetih godina devetnaestog stoljeća u Bosnu i Hercegovinu je dolazilo mnogo stranaca iz svih krajeva monarhije da pomognu u razvoju okupirane zemlje. Među njima je bilo i mnogo Čeha.

Bili su to prije svega službenici i stručnjaci najrazličitijih struka. Početkom devedesetih godina su ih onda dopunili poljoprivredni kolonisti češkog porijekla čak sa nekoliko strana – direktno iz čeških zemalja, iz starije češke kolonizacije iz Slavonije i također iz ruskog carstva, konkretno iz Volinje (Volyň).

Dolazili su sa svojim porodicama, skromnom imovinom i prije svega sa svojim domaćim životinjama i poljoprivrednim oruđem, bez kojih nisu mogli započeti novu egzistenciju.

No donosili su sa sobom i komad domovine. Najčešće u obliku porodičnih fotografija, svetih slika, svetih knjiga i također i druge literature. Tako su Bosnu i Hercegovinu dospjele knjige koje normalno vidamo samo u češkim antikvarnicama.

Jedna od takvih malih dragocjenosti je skromna knjižica sa titlom „Češke narodne pjesme“ koja nam je došla u ruke zahvaljujući gospodinu Tomislavu Krzyku. Radi se o knjizi veoma malog formata koja sadrži tekstove ukupno 160 čeških pjesama. Približno polovina od njih potiče iz najrazličitijih pjesničkih sbirki, časopisa i slično, ostalo su tekstovi pjesama narodnih (lidové) ili koje je narod prihvatio za narodne (zlidové).

Izvorni omot knjige nedostaje, isto kao i naslovna strana. Samo na početku ispod naziva „Narodne pjesme“ je neko rukom ispisao godinu 1834 i olovkom danas skoro nevidljivo „za moju Rosaliu L....“ Ukupna karakteristika ovog malog svezka, tip sloga i prije svega novi češki pravopis bez dubl „w“ u češkim riječima korišten tek od polovine pedesetih godina isključuju mogućnost da bi ova knjiga nastala u datoj godini. Također mnogi tekstovi uključenih pjesama su nastali kasnije. Radi se prije svega o pjesmama koje su pisali u to vrijeme veoma popularni pjesnici. Mnogi od njih su već danas pozaboravljeni (kao napr. Chmelenský, Hukal, Furch ili Villani) ali imena kao Karel Jaromír Erben, Fratišek Ladislav Čelakovský, Josef Kajetán Tyl ili Václav Hanka stalno spadaju u „zlatni fond“ češkog pjesništva za koji saznaje svaki đak u češkoj školi.

Prema našem mišljenju knjižica je bila štampana negdje šezdesetih ili sedamdesetih godina devetnaestog stoljeća, njen povež će biti još mlađi.

Sakupljanje narodnih pjesama je bilo tipično za čitavo devetnaesto stoljeće. Češki pisci su tražili inspiraciju za svoje izvorno djelo u bogatstvu narodne poezije. Zato su i Božena Njemcová (Němcová), K. J. Erben i mnogi drugi putovali po češkim selima i trudili su se zabilježiti i sačuvati to najljepše iz riznice folklor.

Mnogi od ovih pisaca su sami komponovali pjesme u „narodnom duhu“ i mnoge od njih je narod prihvatio za svoje.

Simbolično je, da je neko na prvu stranicu ove knjige napisao godinu 1834., jer tada je po prvi put izveden pozorišni komad J.K. Tyla „Fidlovačka ili bez ljutnje i tuče“ (Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka), u kojoj se po prvi put čula pjesma „Kde domov můj“ na melodiju Františka Škroupa. Pjesma koja je se toliko upisala u srce naroda, da je postala narodnom himnom.

Zato je veoma vjerovatno da je sebi ovu knjigu u Bosnu donio neki češki doseljenik za kojeg je ovaj sitni svezak sa češkim pjesmama bio veza sa njegovom starom domovinom.

Milena i Jiří Kudělovi

Prevela: Anna Bašić

Lektor: Gordana Frimel